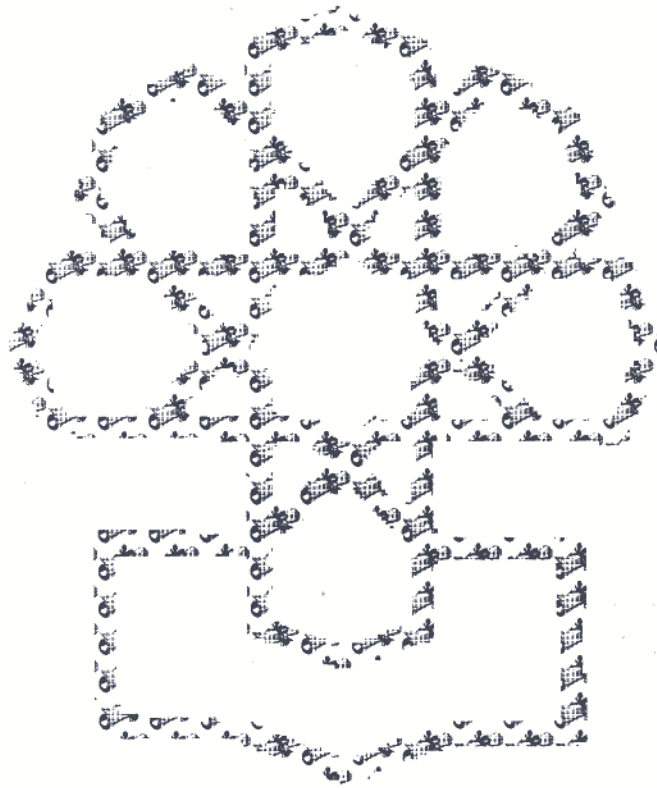

انتخابات پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی در یک نگاه

معاونت پژوهشی

تیر ماه ۱۳۷۵

کار: دفتر بررسیهای سیاسی و اجتماعی

این گزارش بنا به درخواست مدیر کل امور مجلس -
وزارت امور خارجه تهیه گردیده است.

کد گزارش: ۴۱۰۱۴۶۵

مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی
کتابخانه و واحد اسناد و اطلاعیه
س. مارایی
شماره: ۷۲۲۷
تاریخ: ۱۳ / ۱۱ / ۷۶

انتخابات پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی در یک نگاه

کد گزارش: ۴۱۰۱۴۶۵

مدخل

انتخابات مجلس پنجم به عنوان یکی از حساسترین و پراهمیت‌ترین انتخابات کشور، از دو جنبه داخلی و خارجی قابل ارزیابی است:

۱- در سطح داخلی؛ انتخابات آینده ریاست جمهوری و دوران بازسازی پس از جنگ و شروع برنامه سوم توسعه از جمله مسائل داخلی، قابل توجهند.

۲- در سطح بین‌المللی؛ انتخابات دوره پنجم شورای اسلامی در سطح بین‌المللی، از ابعاد مختلفی صاحب اهمیت بود. با توجه به تحرکات ایالات متحده آمریکا در تحریم تجاری، اختصاص بودجه ویژه به منظور تضعیف نظام و تشدید تحریمها در دو ماهه اخیر (طرح گیلمن) و همچنین افزایش تبلیغات منفی و متهم ساختن جمهوری اسلامی ایران در ابعاد مختلف در صحنه‌های بین‌المللی نظیر استبداد، عدم توجه به مشارکت سیاسی، دخالت در تروریسم بین‌المللی، نقض حقوق بشر و ... انتخابات دوره پنجم و مسائل حاشیه‌ای آن، توانست اهمیت مضاعفی را کسب کند.

با توجه به اینکه انتخابات در هر کشوری - در مجموع - تحرک سیاسی مثبتی به شمار می‌رود، مساعی فراوانی در جهت کم رنگ ساختن این تحرک و عدم اشاره به مشارکت سیاسی مؤثر مردم و احترام به پلورالیسم و کثرت‌گرایی سیاسی صورت گرفت. در انتخابات مجلس پنجم، حضور بیش از $\frac{3}{4}$ از افراد واجد شرایط رأی دادن از نکات بارز این انتخابات بود که نشان از بیعت مجدد با انقلاب اسلامی، پشتیبانی و حمایت عملی مردم از نظام دارد.

در ادامه نگاهی خواهیم داشت به نتایج انتخابات دوره پنجم:

پنجمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در دو مرحله برگزار شد و هجدهم اسفند ۱۳۷۴ تاریخ برگزاری اولین مرحله از این دوره می‌باشد.

جمعیت کشور در زمان برگزاری انتخابات دوره پنجم (۱۳۷۴) در حدود ۶۱,۵۰۰,۰۰۰ نفر تخمین زده شده که از این میزان تقریباً ۳۲,۰۰۰,۰۰۰^(۱) نفر واجد شرایط رأی دهی بوده‌اند.

میزان مشارکت مردم در این دوره از انتخابات مجلس شورای اسلامی، ۲۴,۷۱۶,۶۹۲^(۲) نفر بوده که این رقم به معنای شرکت بیش از ۷۸ درصد از افراد واجد شرایط رأی دادن در انتخابات است. تعداد شرکت‌کنندگان در این دوره نسبت به دوره قبل افزایشی معادل ۶/۵ میلیون نفر (۳۲ درصد)^(۳) را نشان می‌دهد.

۱- روزنامه کیهان، ۱۳۷۵/۱/۳۱

۲- روزنامه کیهان، ۱۳۷۴/۱۲/۲۶

۳- همان.

جدول شماره (۱) - مقایسه میان انتخابات دوره چهارم و پنجم مجلس شورای

اسلامی از نظر جمعیت

عنوان	دوره پنجم (۷۴)	دوره چهارم (۷۱)	درصد رشد بین دو دوره
جمعیت	۶۱,۵۰۰,۰۰۰	۵۷,۵۱۲,۰۰۰	٪۶/۹
تعداد واجدین شرایط	۳۲,۰۰۰,۰۰۰ ^(۱)	۲۸,۹۵۰,۰۰۰	٪۱۰/۵
تعداد شرکت کنندگان	۲۴,۷۱۶,۶۹۲	۱۸,۸۰۱,۴۳۲ ^(۲)	٪۳۲
درصد رأی دهندگان نسبت به کل واجدین شرایط	٪۷۸	٪۶۵/۵	٪۱۲/۵

* درصدها تقریبی است

جدول شماره (۲) - میزان مشارکت مردم در پنج دوره انتخابات

مجلس شورای اسلامی

عنوان	تعداد رأی دهندگان
دوره اول (۱۳۵۸)	۱۰,۸۷۴,۴۷۰ ^(۳)
دوره دوم (۱۳۶۳)	۱۶,۲۸۰,۱۸۰ ^(۴)
دوره سوم (۱۳۶۷)	۱۶,۷۱۱,۱۳۹ ^(۵)
دوره چهارم (۱۳۷۱)	۱۸,۸۰۱,۴۳۲ ^(۶)
دوره پنجم (۱۳۷۴)	۲۴,۷۱۶,۶۹۲

در تهران، میزان حضور مردم در مرحله اول انتخابات دوره پنجم، ۲,۴۴۴,۴۱۵^(۷) نفر بود که این رقم در مقایسه با دوره چهارم ۱,۷۴۳,۱۱۶ نفر افزایش نشان می دهد.

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۵/۱/۳۱

۲- روزنامه کیهان، ۱۳۷۱/۱/۲۶

۳- روزنامه کیهان، ۱۳۷۴/۱۲/۲۴

۴- همان؛

۵- همان؛

۶- همان؛

۷- میزان مشارکت مردم تهران در مرحله اول چهارمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی ۱,۷۰۱,۲۹۹ نفر می باشد؛ (روزنامه کیهان، ۱۳۷۱/۱/۲۶)

جدول شماره (۳) - مقایسه‌ای بین نامزدها (تأیید شدگان) و منتخبین در دوره‌های چهارم و پنجم

مجلس شورای اسلامی

دوره چهارم (۷۱)			دوره پنجم (۷۳)			عنوان
۲۲۲۸	مرد	(۲) و (۳) ۲۳۱۰	۳۰۴۴	مرد	(۱) ۳۲۳۱	نامزدها (تأیید شدگان)
(۴) ۸۲	زن		۱۸۷	زن		
۱۳۴	مرد	(۶) ۱۳۵	۱۳۴	مرد	(۵) ۱۳۶	منتخبین در مرحله اول
(۷) ۱	زن		۲	زن		
۱۲۴	مرد	(۹) ۱۳۲	۱۱۴	مرد	(۸) ۱۲۱	منتخبین در مرحله دوم
(۱۰) ۸	زن		۷	زن		

مرحله دوم از پنجمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در تاریخ سی و یکم فروردین ۷۵، با رقابت ۲۴۶ نامزد نمایندگی برای انتخاب ۱۲۳ نماینده^(۱۱) و در ۷۵ حوزه انتخابیه برگزار شد. تعداد نمایندگان منتخب این دوره در دو مرحله به ۲۵۷ نفر رسید که ۱۳ کرسی دیگر - مربوط به ۸ حوزه انتخابیه - به انتخابات میاندوره‌ای موکول شد.^(۱۲)

با آنکه مرحله دوم از انتخابات پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی در ۷۵ حوزه برگزار شده و انتخابات مجلس چهارم در ۸۱ حوزه به دور دوم کشیده شده بوده، میزان شرکت کنندگان در این دوره (مرحله دوم از انتخابات دوره پنجم) به ۹ میلیون و یکصد هزار و ۸۵۲ نفر بالغ گردید که افزایش بیش از ۱/۵ میلیون نفر را نشان می‌دهد.^(۱۳)

از مجموع ۳۲۳۱ نامزد نمایندگی مجلس ۹ درصد دارای تحصیلات حوزوی، ۷ درصد دارای مدرک دکترا، ۱۲ درصد فوق لیسانس، ۳۹ درصد لیسانس، ۱۰ درصد فوق دیپلم، ۱۸ درصد دیپلم و ۵ درصد زیر دیپلم هستند.

همچنین تعداد نامزدهای زن در این دوره ۱۸۷ نفر بودند که این میزان در مقایسه با دوره قبل ۱۰۵ نفر افزایش یافته است. به علاوه ۲۳ نفر از اقلیتهای دینی برای انتخاب ۵ نماینده نامزد شده بودند.^(۱۴)

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۳۷۴/۱۲/۱۱
- ۲- کارنامه مجلس شورای اسلامی، دوره چهارم، سال اول، (تهران: انتشارات مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۱)، ص ۲۱
- ۳- قابل ذکر است از این تعداد، ۲۳۳ نفر قبل از اخذ رأی مرحله اول و یک نفر قبل از اخذ رأی مرحله دوم، از کاندیداتوری منصرف گشتند. (روزنامه کیهان، ۱۳۷۱/۳/۱۹)
- ۴- گزارش دریافتی از ستاد انتخابات کشور، ۱۳۷۲/۶/۳۱
- ۵- روزنامه ایران، ۱۳۷۵/۱/۳۰
- ۶- روزنامه کیهان، ۱۳۷۱/۳/۱۹
- ۷- گزارش دریافتی از ستاد انتخابات کشور، ۱۳۷۲/۶/۳۱
- ۸- روزنامه ایران، ۱۳۷۵/۱/۳۰
- ۹- توضیح آنکه مجموع نمایندگان دوره چهارم مجلس شورای اسلامی ۲۶۷ نفر بودند که از این تعداد ۱۳۵ نفر در مرحله اول به مجلس راه یافتند و بقیه (۱۳۲ نفر) نیز در مرحله دوم انتخاب شدند. (کارنامه مجلس شورای اسلامی، همان، ص ۲۲)
- ۱۰- گزارش دریافتی از ستاد انتخابات کشور، ۱۳۷۲/۶/۳۱
- ۱۱- روزنامه کیهان، ۱۳۷۵/۱/۷
- ۱۲- روزنامه ایران، ۱۳۷۵/۲/۳
- ۱۳- روزنامه کیهان، ۱۳۷۵/۲/۳
- ۱۴- روزنامه کیهان، ۱۳۷۴/۱۲/۱۱